

Vlaams
Parlement

stuk **2517** (2013-2014) – Nr. 2
ingediend op 7 april 2014 (2013-2014)

Ontwerp van decreet

tot instemming met het VN-verdrag inzake handel in
conventionele wapens, opgemaakt in New York op 2 april
2013 en ondertekend in New York op 3 juni 2013

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden en Internationale Samenwerking
uitgebracht door de heer Jan Roegiers

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Frank Creyelman.

Vaste leden:

de heren Paul Delva, Ward Kennes, mevrouw Sabine Poleyn, de heer Johan Verstreken;
de heer Frank Creyelman, mevrouw Marijke Dillen, de heer Christian Verougstraete;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Mia De Vits, de heer Jan Roegiers;
de heren Marc Hendrickx, Karim Van Overmeire;
de heer Peter Reekmans;
de heer Luckas Van Der Taelen.

Plaatsvervangers:

de heer Lode Ceysens, mevrouw Cindy Franssen, de heren Peter Van Rompuy, Veli Yüksel;
de heren Johan Deckmyn, Stefaan Sintobin, Wim Wienen;
de heren Jean-Jacques De Gucht, Bart Tommelein;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Fatma Pehlivan;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Liesbeth Homans;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

2517 (2013-2014) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

1. Inleidende uiteenzetting door de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid	4
1.1. Belang van het VN-wapenhandelsverdrag	4
1.2. Inhoud van het verdrag	4
1.3. Vlaams beleid	5
2. Bespreking	6
3. Stemmingen	7
3.1. Artikelsgewijze stemming	7
3.2. Stemming over het geheel	7

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking behandelde op 1 april 2014 het ontwerp van decreet tot instemming met het VN-verdrag inzake handel in conventionele wapens, opgemaakt in New York op 2 april 2013 en ondertekend in New York op 3 juni 2013.

1. Inleidende uiteenzetting door de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid

Minister-president *Kris Peeters* is erover verheugd dat het Vlaams Parlement zich bereid heeft getoond om dit ontwerp van decreet nog in behandeling te nemen, zodat het nog voor het einde van de legislatuur kan worden goedgekeurd.

Hij zal bij zijn toelichting nader ingaan op het belang en de inhoud van het verdrag en op het Vlaamse beleid.

1.1. Belang van het VN-wapenhandelsverdrag

Het verdrag heeft tot doel om enerzijds de strengst mogelijke gemeenschappelijke standaarden vast te stellen om de internationale handel in conventionele wapens te reguleren of de bestaande regulering te verbeteren en anderzijds de illegale handel in conventionele wapens en hun afleiding naar de illegale markt en ongewenst eindgebruik te voorkomen en uit te roeien.

Het doel is dus niet enkel het bestrijden van illegale wapenhandel, maar ook het reguleren van de legale wapenhandel. Zo zal het risico op schendingen van de mensenrechten en op terrorisme worden verkleind. Op die manier wenst men het menselijk lijden ten gevolge van illegale of ongewenste wapenhandel tegen te gaan. Bovendien wordt verzekerd dat regio's en landen die reeds een uitgebreid systeem van exportcontrole hebben en daarbij verder gaan dan wat voorzien is in het Wapenhandelsverdrag – zoals in de Europese Unie (EU) het geval is – daar ook de mogelijkheid toe hebben.

1.2. Inhoud van het verdrag

De belangrijkste verplichtingen voor de verdragspartijen zijn:

- instellen en handhaven van een nationaal controlesysteem (artikelen 3, 4 en 5, §2);
- instellen en handhaven van een nationale controlelijst (artikel 5, §3) en deze ter beschikking stellen van andere verdragspartijen (artikel 5, §4);
- aanwijzen van de bevoegde nationale autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor het handhaven van dit systeem (artikel 5, §5);
- aanwijzen van één of meer nationale aanspreekpunten voor de uitwisseling van informatie over aangelegenheden omtrent de tenuitvoerlegging van het Wapenhandelsverdrag (artikel 5, §6);
- verbieden van overdracht van conventionele wapens, munitie, onderdelen en componenten voor de acht categorieën conventionele wapens onder het Wapenhandelsverdrag die in strijd zouden zijn met verplichtingen uit hoofde van hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties (VN), internationale verdragen (in het bijzonder inzake de overdracht van of illegale handel in conventionele wapens), of wanneer de verdragspartij er kennis van heeft dat de producten zouden worden gebruikt voor het plegen van genocide, misdaden tegen de mensheid, grove schendingen van de conventies van Genève van 1949, aanvallen gericht tegen burgerdoelen of als zodanig beschermde burgers of andere oorlogsmisdaden (artikel 6);
- beoordelen van vergunningsaanvragen voor de uitvoer van conventionele wapens, munitie, onderdelen en componenten op het gevaar dat de uitgevoerde wapens zouden kunnen bijdragen aan of ten koste gaan van de vrede en veiligheid of gebruikt zou-

den kunnen worden voor het plegen of bevorderen van een ernstige schending van het internationale humanitaire recht of van het internationale recht inzake de mensenrechten, handelingen die strafbaar zijn ingevolge internationale verdragen of protocollen inzake terrorisme waarbij de uitvoerende staat partij is, of handelingen die strafbaar zijn ingevolge internationale verdragen of protocollen inzake grensoverschrijdende georganiseerde misdaad waarbij de uitvoerende staat partij is (artikel 7);

- weigeren van uitvoer wanneer er na de beoordeling en het overwegen van bijkomende maatregelen, de zogeheten ‘risk mitigation measures’, een doorslaggevend risico is. Het bij de beoordeling in aanmerking nemen dat de conventionele wapens, munitie, onderdelen en componenten worden gebruikt voor het plegen of bevorderen van ernstige daden van genderspecifiek geweld of ernstige geweldsmisdrijven tegen vrouwen en kinderen (artikel 7);
- maatregelen nemen om, waar nodig, de invoer van conventionele wapens te reguleren (artikel 8);
- als invoerende staat van conventionele wapens informatie verschaffen, inclusief inzake eindgebruik(er), aan de uitvoerende staat om deze bij te staan bij zijn nationale exportbeoordeling (artikel 8);
- maatregelen nemen, inclusief risicoanalyses, mitigerende maatregelen, samenwerking en informatie-uitwisseling, om de afwending van doel of bestemming van conventionele wapens te voorkomen en passende maatregelen nemen indien er sprake is van afwending van overgedragen conventionele wapens (artikel 11);
- bewaren van nationale gegevens over de exportvergunningen of actuele exportgegevens van conventionele wapens voor minstens tien jaar (artikel 12);
- indienen van jaarlijkse rapporten bij het secretariaat over vergunningen, afgegeven voor of feitelijk uitgevoerde en ingevoerde conventionele wapens (artikel 13);
- passende maatregelen nemen om de nationale wet- en regelgeving ten uitvoering van het Wapenhandelsverdrag te handhaven (artikel 14);
- samenwerken met andere verdragspartijen met het oog op de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van het Wapenhandelsverdrag (artikel 15).

De minister-president zegt dat het voorliggende verdrag aldus tot een grotere transparantie en meer verantwoordelijkheid zal leiden.

1.3. Vlaams beleid

Overeenkomstig de bevoegdheidsverdeling voor de buitenlandse wapenhandel, voert het Vlaams Gewest een eigen controlebeleid uit op de buitenlandse handel in strategische goederen. Dit omvat enerzijds defensiegerelateerde producten en civiele vuurwapens, die worden gecontroleerd op basis van het Wapenhandelsdecreet van 15 juni 2012, en anderzijds dual-useproducten, die worden getoetst op basis van de toepasselijke Europese regelgeving. Deze laatste categorie van producten maakt echter niet het voorwerp uit van het Wapenhandelsverdrag.

De regelgeving die in België wordt gehanteerd, wordt meer en meer Europees en internationaal bepaald. De Europese regels, waaraan België gebonden blijft, zijn sterker dan die van het nieuwe VN-verdrag. Het VN-verdrag zal daarom ook weinig impact hebben op de Belgische wapenhandel.

De Vlaamse overheid was nauw betrokken bij de totstandkoming van het verdrag en heeft zich steeds een voorstander getoond van een sterk Wapenhandelsverdrag. De Vlaamse overheid heeft zich bij de onderhandelingen sterk gericht op het verdedigen van het Europese acquis ter zake, alsook op een aantal specifieke mensenrechtenthema's, zoals het verbod op wapenexporten naar landen waar kindsoldaten worden ingezet in het geregelde

leger, de rechten van het kind in het algemeen en de focus op het vermijden van gender-based geweld.

2. Bespreking

De heer *Jan Roegiers* vindt het een goede zaak dat dit belangrijke ontwerp van decreet nog op de valreep kan worden goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Het middenveld heeft de overheid er attent op gemaakt dat de goedkeuring vertraging dreigde op te lopen en de minister-president heeft dit dossier vervolgens bij hoogdringendheid aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Dit mag er echter niet toe leiden dat dit ontwerp van decreet op een drafje wordt goedgekeurd en dat er daarna niets meer mee gebeurt.

De goedkeuring van dit Wapenhandelsverdrag moet een aanzet zijn voor een grondige evaluatie van het Wapenhandeldecreeet van 15 juni 2012. Dat zal uiteraard in de volgende legislatuur moeten gebeuren. Is de minister-president het daarmee eens?

De spreker merkt voorts op dat het verdrag bepalingen bevat inzake het technisch ondersteunen van andere landen. Het klopt dat Vlaanderen hier een koploper is, maar heel wat staten staan veel minder ver in deze problematiek. Ziet de minister-president hier mogelijkheden of tegenargumenten?

De heer *Ward Kennes* vindt het wat symbolisch dat het laatste verdrag in de lange rij van overeenkomsten die aan deze commissie werden voorgelegd, over een humanitaire aanpak gaat. Vlaanderen en België hebben al diverse initiatieven genomen rond ontwapening, clustermunitie, antipersoonsmijnen en wapenhandel. Ook in het raam van 100 jaar Grote Oorlog komt deze thematiek aan de orde met de vredeseducatie, het pacifisme en het streven naar een geweldloze oplossing van conflicten.

Voor Vlaanderen zal dit verdrag inderdaad niet veel nieuwe verplichtingen meebrengen. Niet onbesproken landen als Syrië, Noord-Korea en Iran, hebben echter tegen dit verdrag gestemd en een aantal grote landen, waaronder China, India en Rusland, hebben zich bij de stemming onthouden. Dit wijst erop dat er nog veel werk aan de winkel zal zijn in de toekomst. De spreker hoopt dan ook dat de minister-president bij zijn internationale contacten zal willen wijzen op het belang van de zorg voor mensenrechten, de vreedzame regeling van conflicten en het vermijden van de verspreiding van wapens en zeker van illegale wapens.

De heer *Marc Hendrickx* merkt op dat de minister-president er terecht op wees dat dit VN-verdrag weinig impact zal hebben voor Vlaanderen. Volgens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) en ook volgens ambassadeur Werner Bauwens, is het van groot belang om snel tot een systeem van ondersteuning te komen. De Raad wijst er op dat er reeds verschillende ondersteuningsprogramma's bestaan. Het lijkt de Raad zinvol dat de Vlaamse overheid overweegt om ook zelf internationale bijstand te geven, bijvoorbeeld ten aanzien van zijn partnerlanden van de Vlaamse ontwikkelings samenwerking. Is de minister-president het daarmee eens?

In principe kan het Wapenhandelsverdrag verder evolueren via amendementen. Ook daar is de SARiV het eens met het standpunt van ambassadeur Bauwens, dat het aangewezen is om eerst te focussen op 'outreach' en het creëren van een zo breed mogelijk draagvlak, alvorens te praten over amendering of interpretatie van verplichtingen. Ziet de minister-president daar nog mogelijkheden en zo ja, welke?

Minister-president *Kris Peeters* zegt op de oproep van de heer Kennes dat er in de korte tijd die in deze legislatuur nog resteert, geen economische missies meer gepland zijn en dat

hij uiteraard niet kan vooruitlopen op het resultaat van de verkiezingen op 25 mei. Hij is het er echter mee eens dat de inspanningen die in Vlaanderen al zijn geleverd inzake de zorg voor mensenrechten en inzake wapenhandel, onverkort moeten worden voortgezet.

Wat de vraag van de heer Roegiers betreft inzake een evaluatie van het Wapenhandeldecreet, is het in het algemeen altijd goed om decreten na verloop van tijd te evalueren, met het oog op het verder optimaliseren ervan. Momenteel is een interne oefening bezig bij de administratie en in het begin van de nieuwe legislatuur zou die dan ter bespreking in deze commissie kunnen worden voorgelegd, waarna kan worden nagegaan hoe er desgevallend een optimalisatie kan gebeuren, zonder aan de fundamenteën van het decreet te raken.

Voor de technische steun aan andere landen wordt momenteel op EU-niveau bekeken wat de mogelijke taakverdeling kan zijn tussen de lidstaten. Vlaanderen volgt dit van nabij op en zal waar nodig ook een inbreng doen.

3. Stemmingen

3.1. *Artikelsgewijze stemming*

De artikelen 1 en 2 van het ontwerp van decreet worden eenparig aangenomen met 8 stemmen.

3.2. *Stemming over het geheel*

Het ontwerp van decreet tot instemming met het VN-verdrag inzake handel in conventionele wapens, opgemaakt in New York op 2 april 2013 en ondertekend in New York op 3 juni 2013, wordt eveneens eenparig aangenomen met 8 stemmen.

Frank CREYELMAN,
voorzitter

Jan ROEGIERS,
verslaggever